

Sprawa C-63/24 [Galte]ⁱ

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

26 stycznia 2024 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litwa)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

24 stycznia 2024 r.

Strona skarżąca w postępowaniu w pierwszej instancji oraz wnosząca środek odwoławczy:

K.L.

Druga strona postępowania w pierwszej instancji oraz druga strona w postępowaniu odwoławczym:

Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

[...]

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

(NAJWYŻSZY SĄD ADMINISTRACYJNY LITWY)

POSTANOWIENIE

24 stycznia 2024 r.

[...]

Izba najwyższego sądu administracyjnego Litwy, w rozszerzonym składzie [...]
[skład sądu]

ⁱ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa, która nie odpowiada rzeczywistej nazwie żadnej ze stron postępowania.

rozpoznała na posiedzeniu sądu w trybie pisemnego postępowania odwoławczego sprawę administracyjną dotyczącą środka odwoławczego wniesionego przez K.L. od wyroku Vilniaus apygardos administracinis teismas (regionalnego sądu administracyjnego w Wilnie, Litwa) z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie administracyjnej dotyczącej skargi wniesionej przez wnoszącego środek odwoławczy [...] przeciwko drugiej stronie postępowania, Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (departamentowi migracji przy ministerstwie spraw wewnętrznych Republiki Litewskiej), o stwierdzenie nieważności decyzji i nakazanie wykonania czynności.

Izba, w rozszerzonym składzie,
ustaliła, co następuje:

I.

- 1 Niniejsza sprawa dotyczy sporu między wnoszącym środek odwoławczy, K.L. (zwanym dalej „wnoszącym środek odwoławczy”), a drugą stroną postępowania, departamentem migracji przy ministerstwie spraw wewnętrznych Republiki Litewskiej (zwanym dalej „drugą stroną postępowania” lub „departamentem”), w przedmiocie zgodności z prawem i zasadności części decyzji drugiej strony postępowania z dnia 16 stycznia 2023 r. [...] (zwanej dalej „decyzją”), na mocy której wnoszącemu środek odwoławczy nie udzielono azylu w Republice Litewskiej.

Kontekst prawny. Prawo międzynarodowe.

- 2 Konwencja dotycząca statusu uchodźców, podpisana w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. [*United Nations Treaty Series*, t. 189, s. 150, nr 2545 (1954)] (zwana dalej „konwencją genewską”) weszła w życie w dniu 22 kwietnia 1954 r. Uzupełniono ją Protokołem dotyczącym statusu uchodźców, zawartym w Nowym Jorku w dniu 31 stycznia 1967 r., który wszedł w życie w dniu 4 października 1967 r. (zwanym dalej „protokołem”).
- 3 W preambule do konwencji genewskiej stwierdzono, że Wysokiemu Komisarzowi Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców (UNHCR) powierzono zadanie nadzoru nad stosowaniem konwencji międzynarodowych zapewniających ochronę uchodźców, i przewidziano, że państwa zobowiązują się do współpracy z UNHCR w pełnieniu jego funkcji, w szczególności do ułatwiania jego zadania nadzorowania stosowania postanowień tych instrumentów.
- 4 Artykuł 1F lit. b) konwencji genewskiej stanowi, że postanowienia konwencji nie mają zastosowania do osoby, w stosunku do której istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że dokonała poważnej zbrodni o charakterze niepolitycznym poza państwem, które ją przyjęło, przed uznaniem jej za uchodźcę.

- 5 Zgodnie z art. 33 ust. 1 konwencji genewskiej żadne Umawiające się Państwo nie wydali lub nie zawróci w żaden sposób uchodźcy do granicy terytoriów, gdzie jego życiu lub wolności zagrażałoby niebezpieczeństwo ze względu na jego rasę, religię, obywatelstwo, przynależność do określonej grupy społecznej lub przekonania polityczne.

Kontekst prawny. Prawo Unii Europejskiej.

- 6 Zgodnie z motywem 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (zwanej dalej „dyrektywą 2011/95/UE”) konwencja genewska i protokół stanowią fundamenty międzynarodowych regulacji prawnych dotyczących ochrony uchodźców.
- 7 Zgodnie z motywem 16 dyrektywy 2011/95/UE dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Celem tej dyrektywy jest w szczególności zapewnienie pełnego poszanowania godności ludzkiej i prawa do azylu dla osób ubiegających się o azyl oraz towarzyszących im członków ich rodzin oraz wspieranie stosowania art. 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 i 35 tej karty, w związku z czym należy odpowiednio wdrożyć dyrektywę.
- 8 Zgodnie z art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wykluczony z możliwości uzyskania statusu uchodźcy, jeśli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że popełnił poza państwem, które go przyjęło, poważne przestępstwo o charakterze niepolitycznym, zanim został przyjęty jako uchodźca, czyli zanim wydano mu zezwolenie na pobyt na podstawie nadanego statusu uchodźcy; szczególnie okrutne czyny, nawet jeśli zostały popełnione z rzekomo politycznych pobudek, można zakwalifikować jako poważne zbrodnie o charakterze niepolitycznym.
- 9 Artykuł 21 ust. 1 dyrektywy 2011/95/UE stanowi, że państwa członkowskie, zgodnie ze swoimi zobowiązaniami międzynarodowymi, przestrzegają zasady non-refoulement.
- 10 Artykuł 18 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej stanowi, że gwarantuje się prawo do azylu z poszanowaniem zasad konwencji genewskiej z 28 lipca 1951 roku i Protokołu z 31 stycznia 1967 roku dotyczących statusu uchodźców oraz zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej i Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Kontekst prawny. Prawo krajowe.

- 11 Artykuł 86 ust. 1 Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties (ustawy Republiki Litewskiej o statusie prawnym cudzoziemców) (zwanej dalej „ustawą”) stanowi, że „status uchodźcy nadaje się osobie ubiegającej się o azyl, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub obawia się korzystać z ochrony tego państwa lub która nie posiadając obywatelstwa żadnego obcego państwa, przebywa poza granicami państwa miejsca zwykłego pobytu i z powodów określonych powyżej nie może lub obawia się tam powrócić, pod warunkiem że nie jest objęta podstawami wykluczenia określonymi w art. 88 ust. 1 i 2 niniejszej ustawy”.
- 12 Artykuł 88 ust. 2 pkt 3 ustawy stanowi, że „osobie ubiegającej się o azyl, która spełnia kryteria określone w art. 86 ust. 1 niniejszej ustawy, nie nadaje się statusu uchodźcy, jeżeli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że przed wjazdem do Republiki Litewskiej popełniła ona poważne przestępstwo o charakterze niepolitycznym (szczególnie okrutne czyny, nawet jeśli zostały popełnione z rzekomo politycznych pobudek, można zakwalifikować jako poważne przestępstwa o charakterze niepolitycznym) lub została uznana za winną czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych, lub podlegała do popełnienia takich przestępstw lub czynów lub w inny sposób uczestniczyła w ich popełnieniu”.
- 13 Artykuł 40 ust. 1 pkt 8 ustawy stanowi, że zezwolenie na pobyt czasowy można wydać lub przedłużyć cudzoziemcowi, między innymi, jeżeli cudzoziemiec nie może zostać zawrócony do obcego państwa lub wydalony z Republiki Litewskiej w przypadkach określonych w art. 130 ust. 1, 2 i 4 tej ustawy.
- 14 Artykuł 130 ust. 1 ustawy zakazuje wydalenia lub zawrócenia cudzoziemca do kraju, w którym jego życiu lub wolności zagraża niebezpieczeństwo lub w którym może on być prześladowany z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub przekonań politycznych, lub do kraju, z którego może być następnie wysłany do takiego kraju.
- 15 Zgodnie z pkt 92.2.2. Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas (opisu procedur udzielania i cofania azylu w Republice Litewskiej), zatwierdzonego na mocy Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymas Nr. 1V-131 (zarządzenia nr 1V-131 ministra spraw wewnętrznych Republiki Litewskiej z dnia 24 lutego 2016 r. (wersja istotna dla sprawy ostatnio zmieniona zarządzeniem nr 1V-819 z dnia 28 grudnia 2022 r.), upoważniony urzędnik departamentu migracji rozpatrujący zasadność wniosku o udzielenie azylu ma obowiązek sprawdzić dane dotyczące osoby ubiegającej się o azyl w rejestrze osób podejrzanych, oskarżonych i skazanych, mianowicie, czy osoba ubiegająca się o azyl (w wieku powyżej 14 lat) nie została uznana prawomocnym wyrokiem sądu za winną popełnienia

poważnego lub bardzo poważnego przestępstwa lub za współsprawcę takiego przestępstwa.

Istotne okoliczności faktyczne.

- 16 W niniejszej [sprawie] administracyjnej ustalono, że w dniu 17 lutego 2022 r., w następstwie nielegalnego przekroczenia granicy między Litwą a Białorusią, wnoszący środek odwoławczy złożył w departamencie wnioszek o udzielenie azylu i zezwolenia na pobyt czasowy w Republice Litewskiej.
- 17 Według wnoszącego środek odwoławczy został on trzykrotnie niesłusznie skazany przez władze w (dane utajnione), a rzeczywistym powodem była działalność w (dane utajnione) opozycji w (dane utajnione). Wnoszący środek odwoławczy stwierdził, że uciekł z (dane utajnione), ponieważ funkcjonariusze organów ścigania w tym kraju zaczęli prowadzić przesłuchania (dane utajnione), co wnoszący środek odwoławczy zinterpretował jako próbę sfabrykowania przez właściwe organy kolejnej sprawy karnej przeciwko niemu. Według wnoszącego środek odwoławczy jest on prześladowany przez władze (dane utajnione) z dwóch powodów: rozpowszechniania informacji o charakterze politycznym i organizowania wieców.
- 18 Po przeprowadzeniu dochodzenia departament stwierdził, że możliwą przyczyną prześladowania wnoszącego środek odwoławczy jest jego publiczna krytyka władz (dane utajnione) (dane utajnione). Zgodnie z informacjami zebranymi o państwie pochodzenia, osoby, które nie zgadzają się z (dane utajnione) w (dane utajnione) są bardzo aktywnie prześladowane. W związku z tym departament zauważył, że chociaż posty zamieszczane przez wnoszącego środek odwoławczy w mediach społecznościowych nie były popularne, jego nazwisko pojawiło się na liście (dane utajnione) opublikowanej przez władze (dane utajnione), a także w różnych (dane utajnione) artykułach medialnych. W tych okolicznościach, w ocenie departamentu, jest wysoce prawdopodobne, że wnoszący środek odwoławczy zostanie zatrzymany w kraju pochodzenia, a treści publikowane przez niego w mediach społecznościowych zostaną prawdopodobnie sprawdzone po zatrzymaniu. Na tej podstawie departament wnioskuje, że z dużym prawdopodobieństwem wnoszącemu środek odwoławczy grozi postępowanie karne w związku z publikowaniem wyżej wymienionych treści, a zatem można mu przyznać status uchodźcy w Republice Litewskiej.
- 19 (dane utajnione).
- 20 Po dokonaniu oceny treści, okoliczności i konsekwencji spraw karnych wnoszącego środek odwoławczy oraz wydanych w nich wyroków departament stwierdził, że zarzuty przeciwko niemu (dane utajnione) są uzasadnione [...]. Innymi słowy, zgodnie z oceną departamentu wnoszący środek odwoławczy popełnił czyny, które mieszczą się w definicji „poważnego przestępstwa o charakterze niepolitycznym”, a tym samym, zgodnie z art. 88 ust. 2 pkt 3 ustawy, jest on wykluczony z możliwości uzyskania statusu uchodźcy.

- 21 Po stwierdzeniu, że wnoszącemu środek odwoławczy nie można udzielić ochrony międzynarodowej z przyczyn przewidzianych w art. 88 ustawy, departament uznał jednak, na podstawie art. 130 ust. 1 ustawy, że zakazane jest odesłanie wnoszącego środek odwoławczy do kraju pochodzenia, ponieważ może on być prześladowany w (dane utajnione) ze względu na swoje poglądy polityczne. W związku z tym na podstawie art. 40 ust. 1 pkt 8 ustawy departament wydał wnoszącemu środek odwoławczy zezwolenie na pobyt czasowy.
- 22 Ponieważ wnoszący środek odwoławczy nie zgadzał się z częścią decyzji dotyczącą odmowy udzielenia mu azylu w Republice Litewskiej, wniósł on skargę do regionalnego sądu administracyjnego w Wilnie. Wyrokiem z dnia 30 marca 2023 r. sąd ten oddalił skargę wnoszącego środek odwoławczy jako bezzasadną. Wnoszący środek odwoławczy odwołał się od tego wyroku do najwyższego sądu administracyjnego Litwy.

Izba, w rozszerzonym składzie,
stwierdza, co następuje:

II.

- 23 Niniejsza sprawa rodzi wątpliwości co do wykładni art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony w związku [...] z art. 18 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Należy zatem zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym [...] [odesłanie do przepisów prawa procesowego].
- 24 Wnoszący środek odwoławczy podkreśla, że odbył już karę za przestępstwo stanowiące dla departamentu podstawę do wykluczenia go z możliwości uzyskania statusu uchodźcy. Powołując się na źródła opublikowane przez UNHCR wnoszący środek odwoławczy twierdzi, że przepis dotyczący wykluczenia go z możliwości uzyskania statusu uchodźcy nie ma już zastosowania w takich sytuacjach. W związku z tym wnoszący środek odwoławczy wnosi o skierowanie sprawy do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w celu dokonania wykładni art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE.
- 25 Druga strona postępowania wskazuje, że ustawodawca litewski nie zdefiniował jeszcze pojęcia poważnego przestępstwa o charakterze niepolitycznym. Definicja taka nie została również wyraźnie określona w dyrektywie 2011/95/UE. W związku z tym w sprawie wnoszącego środek odwoławczy skorzystano z poradnika praktycznego Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu dotyczącego

wykluczenia za poważne przestępstwo (o charakterze niepolitycznym)¹ (zwanego dalej „poradnikiem praktycznym dotyczącym poważnych przestępstw o charakterze niepolitycznym”), który zawiera definicję poważnych przestępstw o charakterze niepolitycznym oraz wytyczne dotyczące oceny. Zgodnie z kryteriami określonymi w tym przewodniku departament zbadał przestępstwa popełnione przez wnoszącego środek odwoławczy i stwierdził, że (co najmniej) jedno z tych przestępstw mieści się w definicji „poważnego przestępstwa o charakterze niepolitycznym”.

- 26 Zdaniem drugiej strony postępowania brak jest obecnie orzecznictwa dotyczącego omawianej kwestii, jak również spójności w sposobie, w jaki państwa członkowskie Unii definiują lub oceniają wpływ odbycia kary na decyzję o odmowie udzielenia azylu w przypadku poważnych przestępstw o charakterze niepolitycznym. Poradnik praktyczny EUAA dotyczący poważnych przestępstw o charakterze niepolitycznym nie odnosi się do oceny przypadków, w których dana osoba odbyła karę. Jednakże w poradniku praktycznym Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu „Poradnik praktyczny EASO: Wykluczenie” wyjaśniono, że „[w] zależności od praktyki krajowej urzędnik prowadzący sprawę może rozważyć, czy wnioskodawca już poniósł wystarczającą karę za czyn wykluczający, biorąc pod uwagę: czas odbycia kary w odniesieniu do tego, co uznano za rozsądny czas w ramach norm UE; postępowanie osoby od chwili jej udziału w czynie, w tym w trakcie pobytu w więzieniu; czy wnioskodawca wyraził żal, zapewnił odszkodowanie lub poniósł odpowiedzialność za czyn”². Druga strona postępowania podkreśla, że sformułowania zawarte w poradniku sugerują, że urzędnik prowadzący sprawę ma w tym względzie swobodę uznania.
- 27 Zgodnie z art. 2 lit. d) dyrektywy 2011/95/UE „uchodźca” oznacza obywatela państwa trzeciego, który na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do szczególnej grupy społecznej przebywa poza państwem swojego obywatelstwa i nie może lub nie chce z powodu tej obawy korzystać z ochrony tego państwa, lub bezpaństwowca, który przebywając z takich samych powodów jak wyżej poza państwem swojego dawnego miejsca zwykłego pobytu, nie może lub nie chce z powodu tej obawy powrócić do tego państwa i do którego nie ma zastosowania art. 12.
- 28 Zbrodnie i inne czyny, o których mowa w art. 1F konwencji genewskiej lub w art. 12 ust. 2 dyrektywy 2011/95, poważnie naruszają podstawowe wartości, takie jak poszanowanie godności osoby ludzkiej i praw człowieka, na których –

¹ Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu, *Poradnik praktyczny dotyczący wykluczenia za poważne przestępstwa (o charakterze niepolitycznym)*; <https://euaa.europa.eu/pl/publications/poradnik-praktyczny-easo-dotyczacy-wykluczenia-za-powazne-przestepstwo-o-charakterze-niepolitycznym>.

² Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, *Poradnik praktyczny EASO: Wykluczenie*, s. 35; <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO-Practical-Guide-Exclusion-PL.PDF>.

jak stanowi art. 2 TUE – opiera się Unia, a także pokój, który zgodnie z art. 3 TUE Unia ma na celu wspierać [wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 2 maja 2018 r., K./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie i H.F./Belgische Staat, sprawy połączone C-331/16 i C-366/16, EU:C:2018:296, pkt 46].

- 29 Artykuł 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE stanowi, że obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wykluczony z możliwości otrzymania statusu uchodźcy, jeżeli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że popełnił poza państwem, które go przyjęło, poważne przestępstwo o charakterze niepolitycznym, zanim został przyjęty jako uchodźca, czyli zanim wydano mu zezwolenie na pobyt na podstawie nadanego statusu uchodźcy; szczególnie okrutne czyny, nawet jeśli zostały popełnione z rzekomo politycznych pobudek, można zakwalifikować jako poważne zbrodnie o charakterze niepolitycznym.
- 30 W wyroku Trybunału Sprawiedliwości (wielka izba) w sprawach połączonych C-57/09 i C-101/09 Bundesrepublik Deutschland/B i D podkreślono, że wyłączenie statusu uchodźcy w oparciu o jedną z podstaw wymienionych w art. 12 ust. 2 lit. b) lub c) dyrektywy 2004/83 jest związane z wagą popełnionych czynów, która powinna osiągnąć taki stopień, by zainteresowana osoba nie mogła słusznie ubiegać się o ochronę związaną ze statusem uchodźcy w rozumieniu art. 2 lit. d) dyrektywy. W związku z tym właściwy organ jest zobowiązany do oceny wagi popełnionych czynów i indywidualnej odpowiedzialności danej osoby. W tym celu należy uwzględnić wszystkie okoliczności charakteryzujące te czyny oraz sytuację tej osoby. W sytuacji gdy właściwy organ dochodzi do wniosku, że art. 12 ust. 2 dyrektywy 2011/95/UE powinien znaleźć zastosowanie, nie ma wymogu przeprowadzenia badania proporcjonalności [wyrok Trybunału Sprawiedliwości (wielka izba) z dnia 9 listopada 2010 r., Bundesrepublik Deutschland/B i D, sprawy połączone C-57/09 i C-101/09, EU:C:2010:661, pkt 108, 109].
- 31 Zdaniem niniejszej izby dla wykładni podstawy wykluczenia z możliwości udzielenia statusu uchodźcy, o której mowa w art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE, ma znaczenie mutatis mutandis wyrok Trybunału w sprawie Ahmed. W wyroku tym Trybunał Sprawiedliwości, badając podstawę wykluczenia z ochrony uzupełniającej ustanowioną w art. 17 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE, zauważył, że nawet jeśli kryterium wymiaru kary grożącej zgodnie z prawem karnym danego państwa członkowskiego ma szczególne znaczenie dla oceny wagi przestępstwa uzasadniającej wykluczenie możliwości otrzymania ochrony uzupełniającej na mocy art. 17 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95, to właściwy organ tego państwa członkowskiego może powoływać się na podstawę wykluczenia przewidzianą tym przepisem dopiero po przeprowadzeniu – indywidualnie dla każdego przypadku – oceny konkretnych znanych mu okoliczności w celu ustalenia, czy istnieją poważne powody, aby uznać, że czyny popełnione przez zainteresowanego, spełniającego poza tym kryteria uzyskania wnioskowanego statusu, są objęte zakresem tej podstawy wykluczenia. Powyższa wykładnia znajduje potwierdzenie w sprawozdaniu Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) ze stycznia 2016 r. zatytułowanym

„Wykluczenie: art. 12 i 17 dyrektywy w sprawie kwalifikowania (2011/95/UE)”, które zaleca w pkt 3.2.2 dotyczącym art. 17 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95, by powaga przestępstwa pozwalającego na wykluczenie możliwości otrzymania przez daną osobę ochrony uzupełniającej była oceniana na podstawie wielu kryteriów, takich jak w szczególności charakter ocenianego czynu, wyrządzone szkody, rodzaj procedury zastosowanej przy wszczęciu postępowania, charakter grożącej kary oraz uwzględnienie okoliczności, czy większość sądów także uznaje rozpatrywany czyn za poważne przestępstwo. Trybunał Sprawiedliwości zauważył również, że podobne zalecenia są zawarte ponadto w pkt 155–157 Wytycznych w sprawie procedur i kryteriów, jakie należy stosować w celu określenia statusu uchodźcy w świetle konwencji z 1951 r. i protokołu z 1967 r. dotyczących statusu uchodźców (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 13 września 2018 r., *Shajin Ahmed/Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713, pkt 55–57).

- 32 W tym kontekście należy zauważyć, że w niniejszej sprawie administracyjnej podniesiono kwestię oceny, w kontekście art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE, kary odbytej za popełnione przestępstwo. Zdaniem tutejszej izby taka okoliczność ze swej natury nie jest związana z „powagą” czynu popełnionego przez osobę ubiegającą się o azyl ani z „odpowiedzialnością indywidualną” tej osoby za popełnienie przedmiotowego czynu.
- 33 W tym względzie tutejsza izba zauważa, że poradniku praktycznym dotyczącym poważnych przestępstw o charakterze niepolitycznym, wspomnianym w pkt 25 niniejszego postanowienia, wśród kryteriów oceny wagi przestępstwa (ani na zawartej w załączniku A do tego dokumentu liście okoliczności, które można wziąć pod uwagę przy indywidualnej analizie wagi przestępstwa) nie wskazano okoliczności mającej znaczenie w niniejszej sprawie administracyjnej (kary odbytej przez osobę ubiegającą się o azyl); niewątpliwie jednak lista ta nie jest ani ostateczna, ani wyczerpująca³.
- 34 Okoliczności tej nie wymieniono w sekcji 3.4 analizy sądowej Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu „Wykluczenie: art. 12 i 17 dyrektywy w sprawie kwalifikowania. Wydanie drugie”, w której badano znamiona poważnego przestępstwa o charakterze niepolitycznym na podstawie art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE, ani w sekcji 3.6, w której podkreślono aspekty prawne istotne dla ustalenia odpowiedzialności indywidualnej⁴. Prawdą jest, że w sekcji 3.7 „Ekspiacja” tego dokumentu stwierdzono, iż „[k]westia, czy

³ Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu, *Poradnik praktyczny dotyczący wykluczenia za poważne przestępstwa (o charakterze niepolitycznym)*; <https://euaa.europa.eu/pl/publications/poradnik-praktyczny-easo-dotyczacy-wykluczenia-za-powazne-przestepstwo-o-charakterze-niepolitycznym>.

⁴ Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, *Analiza sądowa „Wykluczenie: art. 12 i 17 dyrektywy w sprawie kwalifikowania. Wydanie drugie”*; https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2023-01/2020_Judicial_Analysis_Exclusion_2nd_edition_PL.pdf.

popelnienie przestępstwa lub czynu wkluczającego może rzeczywiście stanowić istotną okoliczność przy ocenie wykluczenia z możliwości uzyskania statusu uchodźcy, została pośrednio podjęta przez TSUE w sprawie B i D w odpowiedzi na dwa pytania prejudycjalne niemieckiego Federalnego Sądu Administracyjnego”. Zdaniem tutejszej izby rozpatrywana sekcja 3.7 analizy sądowej Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu nie przedstawia jasnego stanowiska w rozpatrywanej kwestii, a co istotniejsze, w swoim orzecznictwie Trybunał nie dokonał wykładni ani oceny okoliczności o podobnym charakterze w rozumieniu art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE.

- 35 Jednakże zgodnie z pkt 157 Wytycznych w sprawie procedur i kryteriów, jakie należy stosować w celu określenia statusu uchodźcy w świetle konwencji z 1951 r. i protokołu z 1967 r. dotyczących statusu uchodźców, do którego Trybunał Sprawiedliwości odsyła w wyroku Ahmed, „przy ocenie charakteru przypisywanego przestępstwa [...] znaczenie ma również fakt, że wnioskodawca skazany za poważne przestępstwo o charakterze niepolitycznym odbył już karę, został ułaskawiony lub skorzystał z amnestii. W tym ostatnim przypadku istnieje domniemanie, że klauzula wykluczająca nie ma już zastosowania, chyba że można wykazać, że pomimo ułaskawienia lub amnestii cechy przestępcze wnioskodawcy nadal dominują”⁵.
- 36 Ponadto „Poradnik praktyczny EASO: Wykluczenie” Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu zawiera listę kontrolną kwestii dodatkowych oraz stwierdzenie, *expressis verbis*, że „poniższe kwestie będą podlegały praktyce krajowej. Jeśli istnieją poważne powody, aby uznać, że wnioskodawca ponosi indywidualną odpowiedzialność za czyny wykluczające, w zależności od praktyki krajowej urzędnik może dalej rozważyć, czy wykluczenie w tym przypadku spełniłoby cele klauzuli dotyczących wyłączenia. Im poważniejsze są czyny wykluczające, tym mniej istotne będą następujące czynniki przy podejmowaniu ostatecznej decyzji”⁶. Czynniki te obejmują: (i) odbycie wyroku za (w innym wypadku) czyn wykluczający; (ii) czas od popelnienia przestępstwa; (iii) amnestia lub ułaskawienie.
- 37 W świetle powyższego izba w rozszerzonym składzie jest zdania, że w kontekście wszystkich istotnych okoliczności, przy ocenie wagi przestępstwa popelnionego przez osobę ubiegającą się o azyl oraz jej odpowiedzialności indywidualnej, kara już odbyta przez osobę ubiegającą się o azyl, ułaskawienie lub amnestia udzielone osobie ubiegającej się o azyl lub wszelkie inne okoliczności o podobnym charakterze mogą być istotnym czynnikiem skutkującym (nie)stosowaniem art. 12

⁵ Handbook on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status under the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees, s. 36, pkt 157; <https://www.unhcr.org/media/handbook-procedures-and-criteria-determining-refugee-status-under-1951-convention-and-1967>.

⁶ Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, Poradnik praktyczny EASO: Wykluczenie, s. 35; <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO-Practical-Guide-Exclusion-PL.PDF>.

ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE. Jednakże tutejsza izba nie ma jasności, czy okoliczność taka jak ta rozpatrywana w niniejszej sprawie *ipso facto* wykluczałaby możliwość zastosowania art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE. Innymi słowy, izba powzięła wątpliwość co do tego, czy przy ocenie, czy czyny popełnione przez osobę spełniającą poza tym kryteria uzyskania statusu uchodźcy są objęte podstawami wykluczenia z możliwości uzyskania statusu uchodźcy określonymi w art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE, istnieje obowiązek uwzględnienia kary już odbytej przez tę osobę, ułaskawienia lub amnestii udzielonej tej osobie lub jakiegokolwiek innej okoliczności o podobnym charakterze.

- 38 W tym kontekście należy zauważyć, że zgodnie z art. 18 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej gwarantuje się prawo do azylu z poszanowaniem zasad konwencji genewskiej z dnia 28 lipca 1951 r. i Protokołu z dnia 31 stycznia 1967 r. dotyczących statusu uchodźców oraz zgodnie z traktatem o Unii Europejskiej i traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W związku z tym tutejsza izba uważa za istotne podkreślenie, że podstawy wykluczenia z możliwości uzyskania statusu uchodźcy przewidziane w art. 1F konwencji genewskiej i w art. 12 ust. 2 dyrektywy 2011/95 zostały ustanowione w celu wyłączenia statusu uchodźcy w stosunku do osób uznanych za niegodne związanej z tym statusem ochrony (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 2 maja 2018 r., K./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie i H.F./Belgische Staat, sprawy połączone C-331/16 i C-366/16, EU:C:2018:296, pkt 50). W związku z tym zdaniem tutejszej izby obowiązek uwzględnienia, w kontekście stosowania art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE, odbytej kary, ułaskawienia lub amnestii lub jakiegokolwiek innej okoliczności o podobnym charakterze oznaczałby, po części, że ocena wagi przestępstwa i odpowiedzialności indywidualnej osoby ubiegającej się o azyl, która popełniła przestępstwo, nie byłaby już decydująca w wyżej wymienionych okolicznościach i że, między innymi, wszystkie takie osoby nie byłyby już uznawane za „niegodne związanej z tym statusem ochrony”.
- 39 Prawdą jest, że podstawy wyłączenia pozbawiają gwarancji przewidzianych przez konwencję z 1951 r. i przez dyrektywę 2011/95/UE jednostki, w stosunku do których stwierdzono potrzebę ochrony międzynarodowej, i w takim znaczeniu przybierają formę wyjątków lub granic stosowania przepisu prawa humanitarnego. Ze względu na potencjalne konsekwencje ich stosowania wymagane jest szczególnie ostrożne podejście (zob. opinia rzecznika generalnego Paolo Mengozziego z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawach połączonych B (C-57/09) i D (C-101/09), EU:C:2010:302, pkt 46). Komitet Wykonawczy UNHCR w swoim komunikacie nr EC/47/SC/CRP.29 w sprawie klauzul wyłączających, komentując art. 1F lit. b) konwencji genewskiej, twierdzi, że należy stosować „kryterium równowagi”: kryterium to zapewnia, że wykluczenie nie spowoduje większej szkody dla sprawcy, niż jest to uzasadnione charakterem domniemanego przestępstwa. W związku z tym jego waga powinna być zestawiona z poziomem prześladowań, na jakie sprawca może być narażony w kraju pochodzenia. Jeżeli prześladowanie, którego się obawia, jest tak poważne,

że zagraża życiu lub wolności sprawcy, wówczas tylko wyjątkowo poważne przestępstwo uzasadnia zastosowanie tej klauzuli wykluczającej⁷. Zdaniem tutejszej izby wymóg wspomnianego wyżej „kryterium równowagi” co do zasady spełnia zasada non-refoulement, która jest gwarantowana w odniesieniu do osoby ubiegającej się o azyl nawet w przypadku odmowy udzielenia azylu, tak jak w okolicznościach sprawy w postępowaniu głównym.

III.

- 40 [...] [obowiązek odesłania na podstawie art. 267 akapit trzeci TFUE]
- 41 W tych okolicznościach, w celu rozwiania powstałych wątpliwości co do wykładni i stosowania przepisu prawa Unii mającego znaczenie dla spornych stosunków prawnych, należy zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości o dokonanie wykładni art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE w związku [...] z art. 18 karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Odpowiedź na pytanie zawarte w sentencji niniejszego postanowienia ma kluczowe znaczenie dla niniejszej sprawy, ponieważ umożliwiłaby również, przy zapewnieniu w szczególności pierwszeństwa prawa Unii, zagwarantowanie jednolitego orzecznictwa krajowego.

W świetle powyższych rozważań [...] [odesłanie do przepisów prawa procesowego], izba najwyższego sądu administracyjnego Litwy, w rozszerzonym składzie [...]

postanawia, co następuje:

[...] [standardowe sformułowania proceduralne]

Do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej skierowano następujące pytania prejudycjalne:

„Czy art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony w związku z art. 18 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że przy ocenie, czy czyny popełnione przez osobę spełniającą poza tym kryteria uzyskania statusu uchodźcy są objęte podstawami wykluczenia z możliwości uzyskania statusu uchodźcy określonymi w art. 12 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2011/95/UE, istnieje obowiązek uwzględnienia kary już odbytej przez tę osobę, ułaskawienia lub amnestii udzielonej tej osobie lub jakiegokolwiek innej okoliczności o podobnym charakterze?”

⁷ Komunikat Komitetu Wykonawczego UNHCR w sprawie klauzul wyłączających EC/47/SC/CRP.29, pkt 18; <https://www.unhcr.org/publications/note-exclusion-clauses>

[...]

[standardowe sformułowania proceduralne i skład sądu]

DOKUMENT ROBOCZY